

دیپلماسی نوین نفت

تحقیقی از گروه مطالعات انرژی دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی

از آنجائی که بازار نفت علیرغم تلاشهای اوپک به علل مختلف (منجمله سیاسی شدن بیش از پیش این کالا) نتوانست به ثباتی که مورد نظر بود دست یابد و این احساس نیز بوجود آمده بود که زیانهای وارده به سایر تولید و عرضه کنندگان نفت ناشی از هرج و مرج در بازار نفت، آنان را مشتاق به تأسیس ترتیبات و تمهیداتی برای سر و صورت بخشیدن به این اوضاع کرد، لذا اوپک مصمم شد تا با دعوت از تعدادی از کشورهای غیر صنعتی و غیر عضو اوپک که بیشترین اشتراک منافع را با اعضای اوپک در زمینه کسب درآمدهای حاصل از فروش نفت دارند، اجلاسی تشکیل داده و پایه‌هایی برای گسترش دامنه فعالیت این سازمان فراهم سازد. اولین مشکل عمده‌ای که برای تنظیم مقدماتی بازار ضروری بنظر رسید، کاهش عرضه در بازار بود که فشارهای پائین آورنده شدیدی را بر روی قیمت‌ها به جای می‌گذاشت.

به منظور ارائه یک بررسی جامع‌تر در خصوص این رویداد مهم و پی‌آمدهای آن یعنی نخستین گام برای برقراری تفاهم میان اعضای اوپک و تعدادی از تولید کنندگان نفتی غیر اوپک که با شکست مواجه شد، موضوع در چند بخش شرح ذیل مورد تجزیه و تحلیل قرار خواهد گرفت:

الف: وضعیت تولید کشورهای عضو اوپک
ب: وضعیت تولید کشورهای غیر عضو اوپک
پ: وضعیت قیمت‌های حقیقی نفت و تحول آن طی دو دهه اخیر
ت: چشم‌انداز نتایج کنفرانس خرداد ماه ۱۳۶۷
ج: نتیجه‌گیری

وضعیت تولید کشورهای عضو اوپک

برطبق آمارهای منتشره، تولید اوپک در ماههای فوریه و مارس به ترتیب ۱۷/۴ و ۱۷/۶ میلیون بشکه در روز بوده است (۲). در همین دوره کل تولید کشورهای غیر اوپک به ۲۸/۷ میلیون بشکه در روز رسید. جدول یک تولید کشورهای عضو اوپک را در سالهای ۱۹۸۶ و ۱۹۸۷ و ماههای فوریه و مارس سال ۱۹۸۸ به تفکیک نشان می‌دهد.

نکته قابل توجه در این جدول آن است که میزان تولید کشورهای عراق، کویت و امارات متحده عربی همواره از سهمیه تعیین شده اوپک بیشتر بوده و در مقابل جمهوری اسلامی ایران کمتر از میزان سهمیه، تعیین شده، تولید کرده است. براساس برآوردهای انجام شده، تولید اوپک در ماه آوریل از سطح ۱۸/۵ میلیون بشکه در روز گذشته و این میزان بالاترین سطح تولید در سال جاری مسیحی است که به افزایش تولید کشورهای عربی حوزه خلیج فارس خاصه عراق مربوط می‌شود.

وضعیت تولید کشورهای غیر اوپک (به استثنای آمریکا)

در حالی که تولید نفت این گروه از کشورها در سالهای ۸۸ - ۱۹۸۰ به میزان ۵ میلیون بشکه در روز افزایش یافته (یعنی از ۱۱/۵ میلیون بشکه به ۱۶/۴ میلیون بشکه در روز رسیده)، تولید کشورهای عضو اوپک به میزان ۹ میلیون بشکه در روز کاهش داشته است.

نشست اخیر میان کشورهای صادرکننده نفت عضو «اوپک» و تعدادی از کشورهای تولیدکننده نفت غیرعضو اوپک که در صد عمده‌ای از بازار بین‌المللی نفت را در کنترل دارند، آغازگر «دیپلماسی نوین نفت» در صحنه جهانی است. حضور نمایندگان بسیاری از کشورها که تا چندی قبل در جبهه مخالف با دیدگاههای اوپک در مورد کنترل تولید و در نتیجه تثبیت قیمت‌ها گام برمی‌داشتند، خصوصاً شرکت افرادی از کشورهای صنعتی مهم جهان که علیرغم مخالفت دولت متبوع خود به منظور آگاهی و حفظ منافع بعضی شرکت‌های عمده نفتی و تداوم بخشیدن به درآمدهای مناطقی خاص مانند حضور نماینده سه دوره قبلی کنگره آمریکا Hance Hent (عضو کمیسیون راه‌آهن تگزاس) که با سیاستهای اعلام شده از جانب «جان هرینگتون» وزیر انرژی آمریکا در تضاد است، همچنین شرکت نمایندگان ایالت نفت خیز «البرتا» کانادا و نماینده نروژ (کشور اروپائی صادرکننده عمده نفت) و بالاخره حضور نمایندگان چین، مالزی، مصر، انگولا، کلمبیا و مکزیک، نشانه آنست که در دوره اخیر، تعادل اقتصادی در بازار بین‌المللی نفت بهم خورده و نظام جدیدی در شرف تکوین می‌باشد. به این ترتیب، خط‌مشی، سیاست و سیاست‌گذاری در بازار بین‌المللی نفت در آینده با توجه به بردارهای جدید اقتصادی در این بازار بایستی مدنظر قرار گیرد.

بنابراین بنظر می‌رسد کشورهای عضو اوپک در وضعیت کنونی خود نمی‌توانند نقش تنها بازیگر سیاست و سیاست‌گذاری بازار نفت را به عهده بگیرند. دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه تحولات اخیر را مورد توجه و بررسی همه جانبه قرار داده است تا اثرات کوتاه مدت و بلندمدت آن را در خط‌مشی، سیاست و سیاست‌گذاری جمهوری اسلامی ایران پیش‌بینی کرده، بتواند ضمن ارزیابی و پیش‌نگری تحولات آتی، چهارچوبی از دیدگاه «دیپلماسی نوین نفتی» ارائه کند.

● مقدمه

هنگامی که در سال ۱۹۶۰ «اوپک» تشکیل شد، بسیاری از کشورهای بزرگ و کوچک نفت خیز هنوز در زمره کشورهای صادرکننده و حتی تولیدکننده نفت در نیامده بودند. بعد از «شوگ اول» نفتی در سال ۱۹۷۳ و توجه کشورهای صنعتی به این ماده اولیه مهم به عنوان یک «کالای استراتژیک»، فعالیتهای اکتشاف و استخراج نفت در سرزمینهای ناشناخته و در داخل کشورهای صنعتی و ابهای ساحلی و بین‌المللی شتاب تازه‌ای به خود گرفت. در حقیقت در این سالها کشورهای صنعتی و اعضای اوپک عملاً در دیدگاهی خاص در مقابل یکدیگر قرار گرفتند و تشکیل بازوی انرژی کشورهای صنعتی غرب تحت عنوان «اژانس بین‌المللی انرژی» نیز اتخاذ سیاستی همه جانبه و بلندمدت برای مقابله با نوسانات بازار نفت اعم از میزان عرضه و قیمت، و همچنین یافتن منابع جدیدی برای تامین انرژی کشورهای عضو بوده است. در جریان شوگ نفتی دوم (افزایش شدید

قیمتهای نفت به حدود سه برابر در سال ۱۹۷۹)، این واقعیت برای کشورهای صنعتی آشکار شد که حساسیت بیش از حد بازار نفت در جهان، کنترل هدایت آن را بسوی منافع مورد نظر این کشورها دشوار ساخته و تلاشهای این کشورها نیز به علل مختلف منجمله اختلاف فاحش میان منافع کشورهای عضو نتوانسته است از اهمیت تحولات بازار بین‌المللی نفت در چگونگی رشد اقتصادی آنان بکاهد. (۱)

اگر چه سقوط قیمت‌های نفت خام در سال ۱۹۸۶ برای مدتی نگرانی‌ها و التهابات کشورهای صنعتی را در روند فزاینده قیمت نفت تخفیف داد و تب روی آوردن به کشف و بهره‌گیری از منابع جدید انرژی حتی با هزینه تولید بسیار بالا را التیام بخشید، لیکن طی این دوره بسیاری از کشورهای کوچک و بزرگ علاوه بر تامین نفت مورد نیاز خود، وارد بازار نفت شدند و عملاً به اهمیت همکاری و هماهنگی برای تثبیت بازار نفت به منظور کسب منافع بیشتر و طولانی‌تر که اوپک سالها منادی آن بود، بیش از پیش پی برده‌اند.

جدول يك - توليد نفت خام کشورهای عضو اوپك (۲)

(به ميليون بشكه در روز)

اعضای اوپك	۱۹۸۶	۱۹۸۷	فوريه ۱۹۸۸	مارس ۱۹۸۸
عربستان سعودی	۴/۸	۴/۰	۴/۲	۴/۲
جمهوری اسلامی ایران	۱/۸	۲/۳	۲/۰	۲/۱
عراق	۱/۷	۲/۱	۲/۴	۲/۴
امارات عربي متحده	۱/۴	۱/۵	۱/۱	۱/۲
كويت	۱/۲	۱/۱	۱/۱	۱/۱
منطقه بی طرف	۰/۳	۰/۴	۰/۲	۰/۳
قطر	۰/۳	۰/۳	۰/۳	۰/۳
نيجريه	۱/۴	۱/۳	۱/۳	۱/۳
ليبي	۱/۰	۱/۰	۱/۰	۱/۰
الجزاير	۰/۶	۰/۷	۰/۷	۰/۷
گابن	۰/۲	۰/۲	۰/۲	۰/۲
ونزوئلا	۱/۶	۱/۶	۱/۶	۱/۶
اکوادور	۰/۳	۰/۲	۰/۲	۰/۲
اندونزی	۱/۳	۱/۲	۱/۲	۱/۲
مجموع نفت خام اوپك	۱۷/۹	۱۷/۷	۱۷/۴	۱۷/۶

جدول ۲ - میزان حقیقی تولید در سالهای ۸۸-۱۹۸۰ و بیش بینی آن در سالهای ۹۰-۱۹۸۸ در کشورهای صادر کننده نفت (۳)

اعضای غیر اوپك	هزار بشكه در روز					میزان تفاوت تولید سالهای ۱۹۸۸-۱۹۹۰	میزان تفاوت تولید سالهای ۱۹۸۸-۱۹۹۰
	تولید ۱۹۸۰	تولید ۱۹۸۶	تولید ۱۹۸۷	بیش بینی تولید ۱۹۸۸	بیش بینی تولید ۱۹۹۰		
آنگولا	۱۵۰	۲۸۰	۳۶۰	۴۴۵	۵۲۰	۲۹۵	۷۵
برونی	۲۳۰	۱۷۰	۱۳۵	۱۳۰	۱۲۰	-۱۰۰	-۱۰
کامرون	۶۰	۱۸۰	۱۶۵	۱۶۰	۱۵۰	۱۰۰	-۱۰
کانادا	۱۴۷۰	۱۴۷۰	۱۵۱۰	۱۵۳۰	۱۶۵۰	۶۰	۱۲۰
چین	۲۱۲۰	۲۶۲۰	۲۶۸۰	۲۷۵۰	۳۰۶۰	۶۳۰	۳۱۰
کلمبیا	۱۲۵	۳۰۵	۳۹۰	۴۲۰	۵۵۰	۲۹۵	۳۰
کتکو	۵۵	۱۱۵	۱۲۵	۱۳۵	۱۴۰	۸۰	۵
مصر	۵۸۵	۱۱۵	۹۱۰	۹۲۰	۱۱۰۰	۳۳۵	۱۸۰
مالزی	۲۸۰	۵۰۰	۵۱۰	۵۶۵	۵۰۰	۲۸۲	-۶۵
مکزیک	۱۹۴۰	۲۴۳۰	۲۵۴۰	۲۵۶۰	۳۲۰۰	۶۲۰	۶۴۰
نروژ	۵۳۰	۸۷۰	۱۰۹۵	۱۰۹۵	۱۴۰۰	۵۶۵	۳۰۵
عمان	۲۸۵	۵۴۵	۵۷۰	۵۷۰	۶۲۰	۲۸۵	۵۰
انگلستان	۱۶۰۰	۲۵۵۰	۲۵۵۰	۲۵۰	۵۲۰	۵۴۰	-۲۰
سوریه	۱۶۵	۱۹۵	۲۳۰	۲۴۰	۳۰۰	۹۵	۴۰
ترینیداد	۲۱۵	۱۷۰	۱۶۰	۱۵۵	۱۵۰	-۶۰	-۵
اتحاد شوروی	۱۷۰۰	۱۹۰۰	۱۹۵۰	۲۰۰۰	۲۰۰۰	۳۰۰	-
یمن شمالی	-	-	۱۰	۱۰	۲۳۰	۱۷۰	۸۰
جمع کل	۱۱۵۱۰	۱۵۱۱۵	۱۵۸۹۰	۱۶۴۰۵	۱۸۲۳۰	۴۸۹۵	۱۸۲۵

بدین ترتیب، سهم از دست رفته اوپک در بازار جهانی به وسیله کشورهای که جدیداً در چرخه کشورهای تولید کننده و صادر کننده نفت در آمده اند، جذب شده است.

بر طبق پیش بینی های انجام شده، تولید کشورهای غیر اوپک شامل کشورهای در حال توسعه و صادرات کشور شوروی به کشورهای غربی، از میزان ۱۶/۴ میلیون بشکه در روز، در سال ۱۹۸۸ به ۱۸/۲۳ میلیون بشکه در روز افزایش خواهد یافت. در میان این کشورها بیشترین افزایش به کشورهای چین، مکزیک و نروژ مربوط می شود.

بدین ترتیب انتظار می رود تا سال ۱۹۹۰ نه تنها از تولید کشورهای غیر اوپک کاسته نشود، بلکه این تولید افزایش نسبی نیز خواهد داشت. لذا این کشورها به عنوان تولید کنندگان اصلی در بازار نفت باقی خواهند ماند. بنابراین برای تثبیت بازار جهانی نفت و هرگونه افزایش قیمت، الزاماً باید یک همکاری مستقیم میان این کشورها با کشورهای عضو اوپک بوجود آید تا منافع مشترک آنها در آینده تأمین شود.

در جدول ۲، میزان تولید کشورهای غیر عضو اوپک شامل ۱۶ کشور و خالص صادرات شوروی به کشورهای غیر سوسیالیستی طی سالهای ۱۹۸۰ و ۱۹۸۶ و ۱۹۸۸ و پیش بینی آن در سال ۱۹۹۰ آمده است.

لازم به تذکر است که چندین کشور با تولید کمتر از یکصد هزار بشکه در روز وجود دارند که در این جدول منظور نشده اند.

قیمت های حقیقی نفت و تحول آن طی دو دهه اخیر

علیرغم آنکه به نظر می رسد قیمت های نفت خام طی سالهای پس از «شوگ اول» نفتی در سال ۱۹۷۳ تا سقوط قیمت های نفت در سال ۱۹۸۶ همواره روند صعودی پیموده است، لیکن درآمد واقعی کشورهای تولید و صادر کننده نفت عملاً سیر نزولی داشته؛ به طوریکه اکنون کشورهای غیر اوپک صادر کننده نفت نیز نتوانسته اند خود را از اثرات منفی این روند مصون نگهدارند و به همین دلیل از دعوت اوپک برای همکاری در تثبیت قیمت ها استقبال کرده اند.

اگر چه جنگ قیمت ها میان کشورهای صادر کننده نفت که در جریان سقوط قیمت ها در سال ۱۹۸۵ و ابتدای سال بعد از آن به صورت «تئوریک» بر طبق موافقت اجلاس ماه اوت و دسامبر سال ۱۹۸۶ اوپک مبنی بر تعیین سقف تولید و قیمت های معین برای نفت خام پایان گرفت، لیکن عدم دستیابی به تعریفی مناسب برای «سهم بازار» و شناسایی آن به وسیله کشورهای غیر اوپک (برای کشورهای عضو اوپک)، عملاً عرضه نفت را در بازارهای بین المللی افزایش داده است. از طرف دیگر، تخفیف هایی که کشورهای مانند عربستان سعودی و امارات متحده عربی به شکل های مختلف برای مشتریان نفت خود قائل می شوند، به حاکمیت قیمت های تعیین شده بوسیله اوپک در بازار ضربه وارد آورده و تولید غیر اوپک را نیز به ۲۳/۲ میلیون بشکه در روز (که قریب ۵۰۰ هزار بشکه بیش از زمان مشابه در سال گذشته است) افزایش داده و بر همین اساس کشورهای غیر اوپک نیز به روش هایی برای تخفیف قیمت ها متوسل می شوند.

نتیجه فعل و انفعالات مذکور و همچنین سایر متغیرهای موجود در بازار منجمه تحولات نرخ ارز، تورم جهانی و تغییر قیمت های مواد صادراتی از جانب کشورهای صنعتی موجب شده تا آنچه که اکنون عملاً عاید کشورهای صادر کننده نفت می گردد، از سال پیش از دومین «شوگ نفتی» نیز کمتر باشد.

در جدول ۳ درآمد کشورهای عضو اوپک و همچنین قیمت های واقعی نفت خام با در نظر گرفتن سال ۱۹۸۰ به عنوان شاخص و طی سالهای ۱۹۸۷-۱۹۷۳ ارائه شده است.

همانطور که در جدول های شماره ۴ و ۵ مشاهده می شود، شاخص قیمت های نفت وارداتی کشورهای صنعتی غربی به تدریج از سال ۱۹۸۲ کاهش یافته و مقدار این کاهش در سال ۱۹۸۶ به حداکثر خود رسیده و دوباره در سال ۱۹۸۷ قدری افزایش نشان می دهد. در هرحال شاخص ها نشان دهنده این واقعیت است که قیمت نفت وارداتی در سه ماهه اول سال ۱۹۸۶ با قیمت های حقیقی سال

سال جامع علوم انسانی

*** در جریان شوک دوم نفتی (۱۹۷۳) این واقعیت برای کشورهای صنعتی آشکار شد که حساسیت بیش از حد بازار نفت در جهان، کنترل هدایت آن را به سوی منافع این کشورها دشوار ساخته و تلاش های آنان نتوانسته است از اهمیت تحولات بازار نفت بر چگونگی رشد اقتصادی آنان بکاهد.**

سال	قیمت اسمی	درآمد اسمی	قدرت خرید تولید کنندگان	درآمد واقعی	قیمت واقعی به دلار در هر بشکه	قدرت خرید هر بشکه نفت
۱۹۷۳	۳/۸۱	۳۵/۶۰	۷۷/۴۰	۷۹/۱۰	۹/۳۵	۸/۲۸
۱۹۷۴	۱۱/۳۷	۱۱۹/۵۰	۲۱۳/۴۰	۲۴۴/۲۰	۲۴/۸۵	۲۰/۳۰
۱۹۷۵	۱۲/۱۲	۱۰۷/۳۰	۱۷۰/۳۰	۲۰۵/۰۰	۲۲/۸۱	۱۹/۲۴
۱۹۷۶	۱۲/۹۳	۱۲۹/۷۰	۲۰۵/۹۰	۲۱۲/۴۰	۲۳/۰۷	۲۰/۵۲
۱۹۷۷	۱۳/۹۸	۱۴۱/۵۰	۲۰۵/۱۰	۲۰۳/۸۰	۲۲/۲۸	۲۰/۲۶
۱۹۷۸	۱۴/۲۲	۱۳۳/۹۰	۲۶۹/۵۰	۱۵۸/۲۰	۱۸/۸۸	۱۸/۰۰
۱۹۷۹	۱۹/۹۶	۱۹۶/۴۰	۲۱۵/۸۰	۲۰۴/۶۰	۲۳/۰۸	۲۱/۹۳
۱۹۸۰	۳۲/۸۳	۲۷۹/۰۰	۲۷۹/۰۰	۲۷۹/۰۰	۳۲/۸۳	۳۲/۸۳
۱۹۸۱	۳۶/۲۵	۲۴۵/۱۰	۲۷۰/۳۰	۲۸۷/۲۰	۳۵/۸۱	۳۸/۵۶
۱۹۸۲	۳۳/۸۶	۲۰۰/۶۰	۱۸۴/۶۰	۲۶۲/۳۰	۳۳/۲۰	۳۶/۸۰
۱۹۸۳	۲۹/۹۰	۱۶۰/۴۰	۱۸۰/۲۰	۲۱۱/۸۰	۲۸/۰۵	۳۳/۶۰
۱۹۸۴	۲۹/۰۰	۱۴۹/۰۰	۱۸۴/۳۰	۱۸۴/۶۰	۲۵/۸۵	۳۳/۷۲
۱۹۸۵	۲۷/۵۶	۱۲۹/۷۰	۱۴۹/۱۰	۱۴۵/۴۰	۲۲/۳۶	۳۱/۶۸
۱۹۸۶	۱۴/۹۳	۷۳/۹۰	۷۱/۱۰	۵۵/۶۰	۹/۰۷	۱۴/۳۶
۱۹۸۷	۱۸/۱۲	۹۳/۶۰	۸۵/۸۰	۶۱/۲۰	۸/۷۶	۱۶/۱۰

۱- در این جدول قیمت‌های اسمی هر بشکه نفت خام به دلار آمریکا و با قیمت‌های «سیف» برای اعضای سازمان بین‌المللی انرژی محاسبه شده است.

۲- قدرت خرید کشورهای عضو اوپک با در نظر گرفتن اثرات کاهنده درآمد اسمی از طریق شاخص قیمت کالاهای وارداتی از کشورهای صنعتی در قبال اثرات کاهنده در قدرت خرید کشورهای صادرکننده نفت از هر بشکه نفت محاسبه شده است.

۳- درآمدهای کشورهای اوپک در یک وضعیت آماری ثابت در جهان محاسبه شده است: تولید ناخالص ملی جهان و محتوی انرژی آن براساس ۱۰۰۰ دلار سهم بازار اوپک، نرخ تبدیل موثر دلار و قیمت‌های خرده‌فروشی جهانی همه ثابت فرض شده‌اند (مبنای ۱۹۸۰).

۴- کاهش قیمت اسمی هر بشکه به دلار از راه نرخ موثر تبدیل دلار و مبنای قیمت‌های خرده‌فروشی جهانی در نظر گرفته و محاسبه شده است (در سال ۱۹۸۰).

کمیته شش‌گانه به نمایندگی از طرف اوپک شامل الجزایر، اندونزی، کویت، نیجریه، عربستان سعودی و ونزوئلا حاضر در اجلاس بر اهمیت چنین دیداری میان اوپک و تولید کنندگان مستقل اتفاق نظر داشتند. آنها خاطر نشان ساختند که این اقدام زمینه‌آغازین یک مرحله جدید همکاری میان تعداد زیادی از کشورهای تولیدکننده نفت را فراهم کرده و امید دارند که سایرین نیز به این کوششها بپیوندند. در این خصوص کشورهای غیر اوپک انجام تلاش‌هایی برای پیوستن سایر تولیدکنندگان را بعهده گرفتند و پذیرفتند که مسئولیت حفظ ثبات بازار بعهده کلیه تولیدکنندگان بوده و در نتیجه در صدمات وارده نیز باید سهیم باشند.

تولید کنندگان مستقل و اعضا اوپک علاقه‌مندی خود را به ثبات بازار که برای تولید کنندگان، مصرف کنندگان و اقتصاد جهانی بطور کلی سودمند است، اعلام داشتند. آنها خصوصاً امیدواری خود را مبنی بر درک منافع متقابل اعمال چنین سیاستی از جانب کشورهای مصرف‌کننده ابراز کردند:

کشورهای حاضر وضعیت بازار را مورد بررسی قرار داده، به یافتن زمینه‌های مشترک در بررسی‌های خود اقدام کردند. کلیه شرکت کنندگان موافقت داشتند که توان بازار در وضعیت خاصی قرار داشته و باید در ماه‌های آینده بطور مستمر مورد مراقبت قرار گیرد. براساس این بررسی وضعیت، کشورهای تولیدکننده مستقل پیشنهادی را عرضه کردند که می‌تواند اوپک را در نیل به هدف قیمت نفت بشکه‌ای ۱۸ دلار یاری نماید.

برای نیل به این هدف، برای کلیه شرکت کنندگان موضوع اینکه محدود ساختن تولید لازم است، روشن و پذیرفته شده بود؛ همچنانکه اجتناب از در نظر گرفتن تسهیلات تجاری غیر سازنده

*** علیرغم آنکه ظاهراً قیمت‌های نفت خام بین سالهای ۱۹۷۳ تا ۱۹۸۶ همواره روند صعودی پیموده، لیکن درآمد واقعی کشورهای صادرکننده نفت عملاً سیر نزولی داشته است.**

*** قیمت واقعی نفت خام از ۹/۳۵ دلار در هر بشکه در سال ۱۹۷۳ به ۸/۷۶ دلار در سال ۱۹۸۷ کاهش یافته است، در حالیکه این قیمت به ظاهر در سال ۱۹۸۱ به ۳۵/۸۱ دلار رسیده بود.**

*** در حالیکه شاخص قیمت نفت وارداتی به کشورهای صنعتی عمده (به قیمت ثابت ارز) در سال ۱۹۸۰ معادل ۱۰۰ و در سال ۱۹۸۱ معادل ۱۱۴/۱ بود، این شاخص در سال ۱۹۸۷ به ۴۳ تا ۴۶/۶۷ کاهش یافت.**

۱۹۷۹ معادل بوده است در حالیکه اکنون به نصف این مقدار رسیده است.

نکته قابل توجه آنکه در میان کشورهای عمده صنعتی جهان، کشور ژاپن کمترین قیمت حقیقی نفت وارداتی را در سال ۱۹۸۷ داشته و این شاخص در مورد این کشور کمتر از سال ۱۹۷۹ بوده است. وضعیت قیمت نفت خام

در چهار ماهه اول سال مسیحی ۱۹۸۸ قیمت نفت خام در بازار جهانی با نوساناتی همراه بوده و در هر حال این قیمت همچنان پایین‌تر از ۱۸ دلار برای هر بشکه که به وسیله اوپک در نظر گرفته شده، باقی مانده است.

در سه ماهه اول امسال قیمت‌های تک محموله در بازار بین ۱۳ تا ۱۵ دلار برای هر بشکه نوسان داشت. در ماه مارس قیمت‌ها افزایش نشان داد و به ۱۷ دلار نیز رسید؛ بطوریکه قیمت نفت «برنت» دریای شمال که در آخر فوریه ۱۴/۶۵ دلار معامله می‌شد، در پایان ماه مارس به ۱۵/۷۵ رسید و بهای نفت «دوبی» و «وست تگزاس» به ترتیب به ۱۴ و ۱۷ دلار افزایش یافت. (۴)

روند افزایش در نیمه اول ماه آوریل نیز ادامه داشت، به طوری که در ۱۳ آوریل نفت خام شاخص‌های «برنت»، «دوبی» و «وست تگزاس» به ترتیب ۱۶/۶۰، ۱۴/۹۸ و ۱۸/۱۰ دلار برای هر بشکه با تحویل در ماه مه معامله شد. (۵) در واقع اجلاس کمیته قیمت‌گذاری اوپک در ۹ آوریل و اتخاذ تصمیم مبنی بر تشکیل جلسه‌ای با کشورهای غیر اوپک موجب شد قیمت‌های نفت خام حدود ۱/۳ دلار برای هر بشکه افزایش یابد.

براساس این تصمیم مقرر شد اجلاس مشترک تولید کنندگان غیر اوپک و اعضا اوپک در تاریخ ۲۳ و ۲۵ آوریل در وین تشکیل شود که بعداً به ۲۶ و ۲۷ آوریل موکول شد. در این اجلاس، شش کشور نیجریه، اندونزی، الجزایر، کویت، عربستان سعودی و ونزوئلا به نمایندگی از جانب سایر اعضا اوپک شرکت کردند.

برای این دیدار مشترک، دعوتنامه‌هایی برای کشورهای انگولا، برون، کلمبیا، مصر، مالزی، مکزیک و عمان ارسال و تماس‌هایی با کشورهای نروژ، شوری و چین نیز برقرار شد. در تاریخ ۲۲ آوریل کشورهای انگولا، عمان، مصر، مکزیک و مالزی پذیرش خود را از این دعوت برای اعزام وزرای مربوطه اعلام داشتند و کشورهای کلمبیا و چین پذیرش دعوت را با اعزام ناظر به اجلاس مشترک اعلام نمودند. کشورهای نروژ و اتحاد شوروی نیز ضمن عدم پذیرش برای شرکت در اجلاس مذکور، آمادگی خود را برای رعایت مصوبات این اجلاس برای تثبیت بازار به اطلاع اوپک رسانیدند. اما کشور برون به این دعوت پاسخی نداد. (۷)

متن قطعنامه اجلاس مشترک اعضای اوپک با نمایندگان هفت کشور تولیدکننده نفت در وین بشرح زیر است:

« در تاریخ ۲۶ و ۲۷ آوریل ۱۹۸۸ براساس دعوت «اوپک» هفت کشور تولیدکننده مستقل جلسه‌ای با کمیته شش نفری مرکب از اعضای اوپک به ریاست «الحاجی ریلوانو لقمان» رئیس کنفرانس اوپک برگزار کردند.

کشورهای تولیدکننده مشتمل بر انگولا، چین، کلمبیا، مصر، مالزی، مکزیک و عمان، و اعضا

سال	عضو	اروپا	ژاپن	آمریکا
۱۹۷۶	۶۲/۷۸	۶۵/۲۰	۶۱/۶۵	۵۹/۳۷
۱۹۷۷	۶۲/۴۸	۶۶/۱۷	۵۸/۰۲	۶۰/۴۳
۱۹۷۸	۵۵/۲۷	۵۹/۲۸	۴۷/۱۱	۵۵/۹۴
۱۸۷۹	۶۸/۵۸	۶۷/۲۳	۶۴/۱۰	۷۳/۲۴
۱۹۸۰	۱۰۰/۰۰	۱۰۰/۰۰	۱۰۰/۰۰	۱۰۰/۰۰
۱۹۸۱	۱۱۴/۰۹	۱۲۴/۷۳	۱۰۷/۴۸	۱۰۰/۸۱
۱۹۸۲	۱۱۱/۵۹	۱۲۱/۷۹	۱۱۳/۵۷	۹۰/۰۸
۱۹۸۳	۹۷/۲۰	۱۰۹/۴۹	۹۵/۷۴	۷۷/۳۶
۱۹۸۴	۹۶/۱۶	۱۱۱/۹۱	۹۲/۱۰	۷۳/۸۲
۱۹۸۵	۹۲/۵۹	۱۰۷/۳۴	۸۹/۱۲	۶۹/۷۴
۱۹۸۶	۶۱/۸۳	۴۴/۴۳	۴۴/۳۶	۳۸/۸۸
۱۹۸۶	۶۲/۵۱	۶۷/۳۷	۶۳/۵۸	۵۰/۸۴
۱۹۸۶	۳۶/۸۱	۴۰/۷۰	۳۰/۹۲	۳۴/۳۹
۱۹۸۶	۳۰/۸۸	۳۲/۹۷	۲۴/۳۶	۳۲/۵۱
۱۹۸۶	۳۶/۷۸	۳۹/۱۷	۳۲/۱۷	۳۶/۳۰
۱۹۸۷	۴۲/۹۸	۴۶/۰۲	۳۸/۲۸	۶۱/۶۰
۱۹۸۷	۴۴/۳۸	۴۶/۹۷	۳۷/۸۲	۴۴/۵۸
۱۹۸۷	۴۶/۶۷	۴۹/۸۶	۳۹/۱۴	۴۶/۸۸

سه ماهه اول
سه ماهه دوم
سه ماهه سوم
سه ماهه چهارم
سه ماهه اول
سه ماهه دوم
سه ماهه سوم

مانند «نت پک» و سایر روش‌های تخفیفی نیز لازم به نظر رسید.

انگولا، چین، مصر، مالزی، مکزیک و عمان پیشنهاد کردند تولید به میزان ۵ درصد طی ماه‌های باقی مانده از سه ماهه دوم (مه و ژوئن) کاهش یابد. مبنای چنین کاهش می‌تواند متوسط صادرات طی آخرین ششماه قبل قرار گیرد. کاربرد این ضوابط ممکن است با پاسخ اوپک مبنی بر کاهش نسبی به همین میزان همراه شود.

تولید کنندگان مستقل توجه کرده‌اند که کمیته اوپک که با آنان دیدار داشتند، قبل از هر پاسخی گزارش این پیشنهاد را به کمیته مشورتی که روز بعد برگزار می‌شود، ارائه خواهند داد. آنها همچنین از کمیته درخواست کردند محتوای مثبت و سازنده این پیشنهاد را به سایر همکاران ابلاغ کند.

تولید کنندگان مستقل از اوپک به خاطر دعوت و استقبال از آنان سیاست‌گذاری و با پذیرش و تقدیر از تلاش‌های اوپک به منظور اعاده ثبات به بازار نفت از آقای «لقمان» درخواست کردند که مراتب را از جانب آنان به اطلاع کنفرانس برساند. کشورهای حاضر همچنین موافقت کردند که این قدم اولیه از طریق تماس‌های مستمر در هر سطحی که لازم باشد پی‌گیری شود.

این تماس‌ها می‌تواند در زمینه توافق‌هایی که پیشنهاد شده، همچنین طرح‌های آینده برای همکاری باشد. کلیه حاضرین تصور می‌کنند علاقه مندی مشترک در این مرحله باید موجب ایجاد زمینه برای کوشش‌های بلندمدت باشد تا بتواند قابلیت‌های این کوشش‌ها را تضمین کرده، توانایی‌ها را با پیوستن کشورهای جدید وسعت بخشد. (۸)

با تصمیمات موفقیت‌آمیز اجلاس مشترک حاضر و اینکه کشورهای غیر اوپک موافقت کردند که در صورت پذیرش متقابل از سوی اوپک به میزان ۵ درصد از تولید خود بکاهند، بازار فوراً انعکاس مثبت نشان داده و قیمت‌ها به سیر صعودی خود ادامه داد، خاصه اینکه در ابتدای تشکیل کنفرانس مشورتی مرکب از وزرای ۱۳ کشور عضو نیز اخبار منتشره حاکی از پذیرش تصمیمات به وسیله کلیه اعضا اوپک بود. بطوریکه قیمت‌های شک محموله در ۲۷ آوریل ۱۹۸۸ مربوط به نفت «دوبی»، «برنت» و «وست تگزاس» تحویل درماه ژوئن به ۱۵/۷۰، ۱۷/۲۰ و ۱۸/۳۰ دلار افزایش یافت. براساس گزارش سازمان بین‌المللی انرژی، میانگین تولید سه ماهه اول امسال که برابر ۱۷/۵ میلیون بشکه در روز بود، در اواسط ماه آوریل به ۱۸/۲ میلیون در روز رسید که تمامی این افزایش تولید در کشورهای عربی حوزه خلیج فارس از جمله عراق بوده است. لیکن در اجلاس مشورتی وزرای اوپک با شرکت ۱۳ وزیر نفت اوپک، اختلافاتی در پذیرش میزان کاهش تولید بروز کرد و جلسه نتوانست به نتیجه‌ای برسد و بازار جهانی نفت در جریان این اجلاس بی‌ثبات گردیده عدم انتشار هرگونه خبر مهمی از داخل کنفرانس دائر بر توافق موجب فشار بیشتری بر بازار شد، بطوریکه قیمت نفت «دوبی»، «برنت» و «وست - تگزاس» در روز دوم ماه مه تحویل در ماه ژوئن به ۱۴/۴۵، ۱۵/۹۵ و ۱۶/۹۸ دلار کاهش یافت و پس از یک هفته امیدواری نسبت به وضعیت بازار افزایش یافته، قیمت‌ها بالا رفت، بطوریکه در ۹ مه (۲۰ اردیبهشت) قیمت‌ها به ترتیب

✱ اگر کویت در اجلاس

مشورتی آوریل گذشته موانعی

در راه ایجاد همکاری بین اوپک

و دیگر صادرکنندگان نفت پدید

نیاورده بود، اجلاس ۸۳ اوپک

می‌توانست به یکی از نشست

های تاریخی و سازنده اوپک

تبدیل شود.

✱ انتظار می‌رود در صورت

عدم وقوع تغییرات اساسی در

مورد مسائل سیاسی منطقه، فشار

عربستان و سایر کشورهای عربی

حوزه خلیج فارس همچنان در

اوپک ادامه یابد و حتی بمراتب

تشدید شود و نهایتاً قیمت نفت

خام کاهش یابد.

به سطح ۱۵ و ۱۶/۳۵ و ۱۷/۶۰ دلار رسید.

چشم انداز اجلاس آینده اوپک (خرداد ۱۳۶۷)

چنین بنظر می‌رسد که همه صادرکنندگان نفت غیر از عربستان سعودی و کویت به ضرورت همکاری بین اوپک و دیگر صادرکنندگان اذعان دارند. بازار نیز کفش کافی برای افزایش نسبی قیمت نفت دارد، چنانکه حتی خبر منتشره در مورد همکاری پیش‌بینی شش کشور غیر عضو با اوپک، موجب افزایش سریع قیمت نفت شد که گزارش آن در بخش پیشین داده شد. مسلماً اگر همکاری مورد انتظار بین اعضای اوپک و دیگر کشورها عملی می‌شد، قیمت نفت به بیش از ۲۰ دلار می‌رسید، ولی سیاست‌های عربستان و

کویت مانع از این افزایش شد.

همکاری بین اوپک و دیگر تولیدکنندگان می‌توانست بر قدرت صادرکنندگان بیفزاید و به اصطلاح به اتحادیه ای بس قوی تر از اوپک بیانجامد و یک اوپک برتر (Super OPEC) به وجود آورد؛ ولی از آنجا که بعضی کشورهای عضو اوپک به هماهنگی با سیاست‌های آژانس بین‌المللی انرژی در پائین نگهداشتن قیمت نفت تمهید هستند تا در عوض از حمایت‌های سیاسی و نظامی لازم آمریکا برخوردار شوند و کویت نیز در سال‌های اخیر در قبال پذیرش چتر حمایت نظامی آمریکا و برخورداری از امکانات سرمایه‌گذارهای عظیم در صنایع بالا دستی و پایین دستی نفت درحوزه عمل اتحادیه آژانس بین‌المللی انرژی به همکاری جدی و پشتوانه ای مهم برای سیاست‌های نفتی آمریکائی - اروپائی در داخل اوپک تبدیل شده است، لذا امید به ایجاد چنین اتحادیه ای از سوی صادرکنندگان تا حد زیادی کاهش یافته، اگر کلاً بربرافرته باشد. اگر کویت چنین موانعی در راه همکاری و ایجاد ترتیبات اولیه این همکاری بین اوپک و دیگر صادرکنندگان پدید نیآورده بود، اجلاس آینده اوپک می‌توانست به یکی از نشست‌های تاریخی و سازنده اوپک تبدیل شود. ولی با سیاست‌های اعمال شده از سوی بعضی اعضا که به استعانت ذخائر عظیم و توان تولیدی فراوانشان اعمال می‌شود، این قدرت محتمل و ممکن می‌رود تا به نقطه ضعفی تبدیل شود، هرچند که در دراز مدت، ضرر آن نصیب صاحبان اصلی نفت در این دو کشور شده، مردم آنهازیان کنندگان اصلی این سیاست خواهند بود.

جایگزین کردن تشتت بجای هماهنگی مورد انتظار دیگر کشورهای صادرکننده می‌تواند تا آنجا پیش رود که رژیم سعودی با همکاری کویت در داخل «شورای همکاری» کمیسیون نفت را به یک سازمان صادرکنندگان نفت از کشورهای عرب خلیج فارس تبدیل کند که در این صورت نه تنها ضعف عمومی بر بازار جهانی نفت بیش از پیش تحمیل خواهد شد، بلکه به لحاظ مسائل جغرافیائی، سیاسی و نوع نفت، جمهوری اسلامی ایران در کوتاه مدت متضرر اصلی خواهد بود. لذا برای جلوگیری از این وضع باید با همکاری سایر تولیدکنندگان از رسیدن کار به این مرحله جلوگیری کرد.

سال	عضو	اروپا	ژاپن	آمریکا
۱۹۷۶	۴۴/۸۹	۴۵/۰۸	۴۹/۹۴	۴۰/۳۷
۱۹۷۷	۴۷/۷۳	۵۰/۲۶	۴۸/۷۴	۴۳/۵۱
۱۹۷۸	۴۴/۱۲	۴۶/۹۴	۳۹/۱۰	۶۳/۴۳
۱۹۷۹	۶۰/۲۸	۵۹/۳۳	۵۵/۷۷	۶۴/۸۹
۱۹۸۰	۱۰۰/۰۰	۱۰۰/۰۰	۱۰۰/۰۰	۱۰۰/۰۰
۱۹۸۱	۱۲۴/۰۲	۱۴۰/۱۰	۱۰۸/۵۵	۱۰۹/۸۸
۱۹۸۲	۱۲۷/۶۸	۱۴۹/۷۹	۱۱۵/۸۴	۹۹/۹۹
۱۹۸۳	۱۱۶/۱۲	۱۴۴/۵۸	۹۶/۷۰	۸۷/۴۲
۱۹۸۴	۱۲۱/۱۴	۱۵۹/۶۰	۹۳/۰۲	۸۵/۶۳
۱۹۸۵	۱۲۰/۲۲	۱۶۱/۰۵	۸۹/۱۲	۸۰/۲۰
۱۹۸۶	۷۹/۲۴	۱۰۰/۲۱	۶۲/۲۵	۶۰/۱۵
۱۹۸۶	۴۸/۲۳	۶۰/۹۵	۲۹/۷۵	۴۰/۱۷
۱۹۸۶	۴۰/۱۴	۴۹/۱۴	۲۲/۹۷	۳۷/۹۰
۱۹۸۶	۴۶/۳۶	۵۸/۷۶	۲۹/۶۹	۴۰/۳۳
۱۹۸۷	۵۶/۱۲	۷۱/۲۳	۳۵/۰۷	۴۹/۲۴
۱۹۸۷	۵۷/۹۲	۷۱/۶۴	۳۷/۶۸	۵۳/۴۵
۱۹۸۷	۶۱/۲۶	۷۶/۲۲	۳۶/۱۲	۵۵/۹۶

پیشنهاد اولیه ۶ کشور غیر اوپک از هفت کشور بجز کلمبیا (یعنی کاهش ۵٪ از تولید متوسط تولید شش ماهه قبل که به حدود ۱۸۰ هزار بشکه در روز می‌رسد)، در صورتی می‌تواند مورد عمل قرار گیرد که کشورهای عضو اوپک نیز به میزان ۵٪ که معادل ۷۰۰ هزار بشکه در روز خواهد بود، از تولید خود بکاهند.

در اجلاس مشورتی وزرای اوپک، کشورهای حوزه خلیج فارس با این پیشنهاد مخالفت کردند، لیکن برای اینکه کنفرانس با بن بست مواجه نشود، الجزایر پیشنهاد جدید دایر بر کاهش به میزان ۳۰۰ هزار بشکه از تولید اوپک را ارائه کرد که باید به نسبت سهمیه از اعضا کاسته شود. در مقابل، عربستان سعودی پیشنهاد کرد به ازاء کاهش یک بشکه از تولید غیر اوپک، یک بشکه از تولید اوپک کاسته شود. به این ترتیب، در دو ماه آینده (مه و ژوئن) از سه ماهه دوم سال می‌بایستی ۱۸۳ هزار بشکه از تولید فعلی اوپک کاسته شود و این مقدار کاهش میان ۱۳ عضو اوپک بطور مساوی تقسیم شود، یعنی بطور متوسط روزانه ۱۵ هزار بشکه از تولید هر عضو کاسته شود. این پیشنهاد مورد موافقت ۸ کشور عضو اوپک شامل جمهوری اسلامی و واقع نشد و کنفرانس بدون اخذ نتیجه خاتمه یافت و بحث در این مورد به اجلاس عادی اوپک در ۱۸ خرداد ماه، موکول گردید. وزیر نفت کویت در اجلاس اعلام کرد که در شرایط فعلی بازار، کاهش سهم اوپک مناسب نیست، زیرا تقاضا بیش از میزان تعیین شده برای سقف تولید اوپک است. بنابراین انضباط داخلی و رعایت سهمیه تولید به وسیله هر کشور می‌تواند نقش بیشتری از کاهش تولید حتی به میزان ۵ درصد در تثبیت بازار نفت ایفاء کند. در حال حاضر تولید اوپک (به استثنای عراق) حدود ۷۰۰ هزار بشکه بیش از سقف تعیین شده (۱۵/۰۶ میلیون بشکه در روز) است و عراق نیز به تنهایی به جای ۱/۳ میلیون بشکه در روز سهمیه تعیین شده برای آن کشور، حدود ۲/۴-۲/۶ میلیون بشکه نفت تولید می‌کند.

آنچه در جریان کنفرانس مشورتی وزراء اوپک مشهود بود، توجه چهار کشور عربی حوزه خلیج فارس بویژه عربستان سعودی به مسائل سیاسی منطقه خاصه متأثر از سطح روابط آن کشور با جمهوری اسلامی ایران بود. به این ترتیب، فضای کلی کنفرانس بر خلاف جلسات قبلی که مسائل فنی و اقتصادی و شرایط بازار جهانی نفت در اولویت بحثها و تصمیم‌گیریها قرار داشت، این بار مسائل سیاسی بر کلیه تصمیمات و بحثها سایه افکنده بود.

قبل از این اجلاس کشور عربستان و طرفدارانش در اوپک، همواره اعتقاد کامل خود را به منظور تنظیم بازار در همکاری کشورهای اوپک و غیر اوپک می‌دانستند، در حالیکه در این اجلاس که برای نخستین بار در تاریخ ۲۷ ساله اوپک طیلهه آغاز چنین همکاری پدید آمده بود، با آن به مخالفت برخاسته و برای نیل به هدفهای سیاسی، وارد ساختن فشارهای اقتصادی از طریق کاهش در آمد نفت به جمهوری اسلامی ایران، و تحمیل سازش در جنگ با عراق متجاوز از ایجاد تفاهم و توافق در تصمیمات متخذه در اجلاس مشترک خودداری کردند. این فشارها با توجه به آگاهی مقامات عربستان سعودی از چگونگی

آوریل تحویل ماه ژوئن میان ۱۵/۶۰ تا ۱۵/۷۰ رسیده بود، در دوم و سوم مه به ۱۴/۴۵ تا ۱۴/۷۰ دلار تنزل نمود.

انتظار می‌رود در صورتی که طی دو ماه آینده تغییرات اساسی از جهت سیاسی در منطقه بوجود نیاید و راه حل نهانی برای پایان جنگ متصور نباشد، (۹) فشار عربستان سعودی و سایر کشورهای عربی حوزه خلیج فارس همچنان در اجلاس عادی خرداد ماه سال جاری ادامه یافته بمراتب تشدید شود و قیمت نفت خام بیش از پیش کاهش یابد. این خطر وجود دارد که قیمت‌های رسمی اوپک به کلی منسوخ شده و قیمت‌های مربوط به بازار که براساس قیمت فرآورده تعیین می‌گردد و هم اکنون نیز ۸۰ درصد از فروش کشورهای عضو اوپک را این نوع معاملات تشکیل می‌دهد، حاکمیت مطلق خود را به بازار تحمیل کند. بالاخره آنکه «بازار فروشندگان» کلا به «بازار خریداران» تبدیل شود و خریداران در موقعیتی قرار گیرند که بتوانند از بین فروشندگان نفت هر که را بخواهند به میل خود برگزینند. طبیعی است در چنین شرایطی فشار اصلی به بازار نفت جمهوری اسلامی ایران وارد خواهد شد.

□ زیرنویسها

۱- برای مثال، بعضی از کشورهای صنعتی غرب (انگلیس و نروژ) خود در جرگه تولیدکنندگان و صادرکنندگان نفت درآمدند.
۲- نشریه Oil Market Report ماههای مارس و آوریل ۱۹۸۸ که از جانب سازمان بین‌المللی انرژی (IEA) منتشر می‌شود.

۳- نشریه Petrostrategies مورخ ۱۸ آوریل ۱۹۸۸
۴- نشریه Arab Oil and Gas Journal اول آوریل ۱۹۸۸
۵- همان - ۱۶ آوریل ۱۹۸۸
۶- نشریه Meed مورخ ۱۸ آوریل ۱۹۸۸
۷- همان نشریه - ۲۵ آوریل ۱۹۸۸
۸- گزارش خبرگزاری رویتر - ۲۷ آوریل ۱۹۸۸
۹- با شکست یا متوقف کردن عراق در جبهه جنگ که در نتیجه این کشور ناچار از رعایت سهمیه تعیین شده از جانب اوپک شود، عملاً یک میلیون بشکه نفت از بازار خارج خواهد شد و تعادل بین عرضه و تقاضا برقرار شده، قیمت‌ها به سطح ۱۸ دلار یا بیشتر خواهد رسید.
۱۰- جدول ۳- قیمت نفت و درآمد کشورهای اوپک از فروش نفت هزار بشکه در روز - هزار بشکه در روز - ۳/۶ درصد - نوسانات

جایگزین کردن تشتت بجای هماهنگی مورد انتظار دیگر کشورهای صادرکننده، می‌تواند تا آنجا پیش رود که عربستان با همکاری کویت در داخل «شورای همکاری»، کمیسیون نفت را به یک سازمان صادرکنندگان نفت از کشورهای عرب خلیج فارس تبدیل کند که در این صورت، علاوه بر تشدید ضعف عمومی بازاریافت، به لحاظ مسائل جغرافیایی و سیاسی و نوع نفت، ایران در کوتاه مدت متضرر اصلی خواهد بود.

وضعیت تولید و صادرات نفت جمهوری اسلامی ایران ناشی می‌شود، زیرا در شرایط فعلی امکانات افزایش تولید و فروش نفت به صورت آزاد به علت شرایط ویژه برای جمهوری اسلامی ایران میسر نیست. ستاسفانه اجلاس مشورتی اوپک که می‌رفت بازار بین‌المللی نفت را تحت تاثیر قرار داده قیمت‌های تک محموله را به قیمت‌های رسمی (۱۸ دلار برای هر بشکه) برساند، با شکست مواجه گردید

و در پایان کنفرانس قیمت‌های نفت خام تحت فشار مجدد قرار گرفته از آن کاسته شد، به طوریکه در ابتدای برگزاری نشست با کشورهای غیر اوپک که بازار هفته مطلوبی را پشت سر گذاشته و نسبت به هفته قبل از آن بطور متوسط بشکه‌ای ۱/۳ دلار افزایش یافته بود، در روزهای پایان اجلاس، وزرای اوپک، قیمت تک محموله نفت «دوبی» که در ۲۷